

KONSPEKT ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI

Typ lekcji: służąca opracowaniu nowego materiału.

Temat: Rady na odpady.

Zakres treści: Recykling. Biodegradacja. Kompostowanie. Utylizacja. Spalanie. Składowiska odpadów. Dzikie wysypiska śmieci. Surowce wtórne. Segregacja odpadów. Rodzaje odpadów. Znak recyklingu.

Cel ogólny: Poznanie pojęć związanych z gospodarowaniem odpadami i wskazanie różnych sposobów gospodarowania nimi.

Cel wychowawczy: Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za stan naszego środowiska.

Zapis z podstawy programowej: Dział X Globalne i lokalne problemy środowiska:

Wymaganie szczegółowe: uczeń proponuje działania ograniczające zużycie wody i energii elektrycznej oraz wytwarzania odpadów w gospodarstwach domowych.

Cele szczegółowe:

Wiadomości	do zapamiętania	• Definiuje pojęcie odpad. • Wyjaśnia pojęcia recykling, biodegradacja, kompostowanie, utylizacja, surowce wtórne. • Definiuje terminy: odpady komunalne, przemysłowe i niebezpieczne • Wymienia przykłady odpadów. • Podaje przykłady przetwarzania odpadów.
	do zrozumienia	• Określa rolę odpadów organicznych. • Omawia skutki składowania odpadów.
Umiejętności	sytuacje typowe	• Rozróżnia surowce wtórne i segreguje w gospodarstwie domowym i szkole (papier, szkło, plastik, metal, odpady niebezpieczne).
	sytuacje problemowe	• Dowodzi, że dzikie wysypiska śmieci mają wpływ na stan gleby, wody i powietrza.
Postawy i przekonania	• Poczyna się do odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego. • Podejmuje działania służące zmniejszeniu degradacji środowiska. • Oddziałuje na najbliższych członków rodziny w celu zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów. • Segreguje odpady. • Tworzy Kodeks Przetwarzania Odpadów w Swojej Szkole.	

Środki dydaktyczne:

Karta pracy ucznia. Wycinki z gazet obrazujące niekorzystny wpływ na środowisko lub ilustracje z Internetu.

Podręcznik do biologii Puls Życia 3 i zeszyt ćwiczeń Biologia Puls Życia 3.

Puszki aluminiowe, stare gazety, butelki plastikowe, ogryzki, baterie, żarówki, leki, paragony i inne odpady.

Arkusz papieru i mazaki. Dowlone materiały do wykonania znaku recyklingu. Chusteczki higieniczne, woda.

Metody: **PODAJACE:** pogadanka, elementy wykładu. **PROGRAMOWANE:** praca z podręcznikiem. **PROBLEMOWE:** klasyczna metoda problemowa – elementy; **PRAKTYCZNE:** obserwacja, modelowanie, nauczanie laboratoryjne. **METODY AKTYWIZUJĄCE:** Burza mózgów, metoda kuli śniegowej, dywanik pomysłów.

Formy organizacyjne: Praca w grupach jednym frontem.

Literatura dla nauczyciela:

„Rady na odpady czyli jak się krzątać by świata nie sprzątać.” Artur Brzeziński. Wydawnictwo ekonomia i Środowisko. Białystok 1998.

„Biologia Vademecum Maturalne 2008.”| E. Holak, L. Hoppe, W. Lewiński, I. Lipke, B. Ruda - Groborz. Operon 2008.

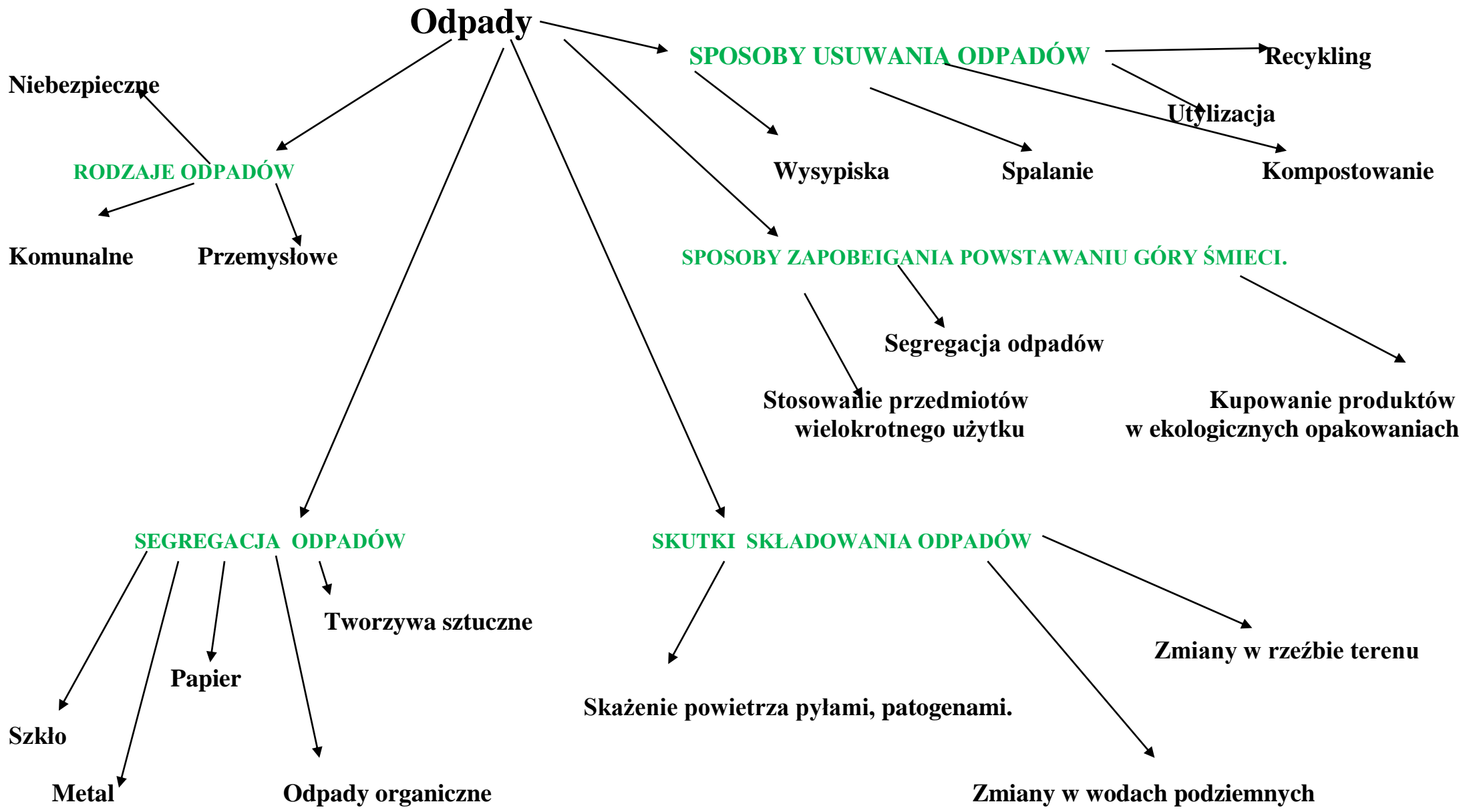
Literatura dla ucznia:

„Podręcznik do biologii dla gimnazjum Puls życia 3” B. Sagin, A Boczarowski, M. Sęktas. Wydawnictwa Nowa Era.

„Zeszyt ćwiczeń do biologii dla gimnazjum Puls życia 3”. M. Jaworowska, J. Pawłowska, J. Pawłowski, M.Zalewska. Wydawnictwa Nowa Era.

Wymagania	
Podstawowe	ponadpodstawowe
• Definiuje pojecie odpad. • Wyjaśnia pojęcie recykling. biodegradacja. kompostowanie. utylizacja. surowce wtórne. • Rozróżnia surowce wtórne i segreguje w gospodarstwie domowym (papier, szkło, plastik, metal, odpady niebezpieczne). • Wymienia przykłady odpadów. • Podaje przykłady przetwarzania odpadów.	• Definiuje terminy odpady komunalne, przemysłowe i niebezpieczne. • Omawia skutki składowania odpadów. • Dowodzi, że dzikie wysypiska śmieci mają wpływ na stan gleby, wody i powietrza.

Struktura materiału:

PLAN PRZEBIEGU LEKCJI

Faza przygotowawcza (wprowadzająca):

(3 minuty)

- czynności organizacyjno – porządkowe,
- przypomnienie wiadomości z ostatniej lekcji, które nawiązują do nowych treści – *pogadanka*,

Faza realizacji (główna):

(35 minut)

- Podanie tematu lekcji – *pogadanka*.
- Zapoznanie uczniów z celami lekcji.
- Opracowanie nowego materiału:
  - a) **Definicja pojęcia odpad** - *burza mózgów pogadanka*.
  - b) **Definicja pojęcia surowiec wtórny** – *pogadanka*.
  - c) **Recykling** – *praca z podręcznikiem*.
  - d) **Usuwanie odpadów** – *praca w grupach jednym frontem, meta plan*.
  - e) **Dzikie wysypiska śmieci** - *nauczanie laboratoryjne*.
  - f) **Skutki składowania odpadów** - *elementy nauczania problemowego*.
  - g) **Biodegradacja** – *praca z podręcznikiem*.

Faza podsumowująca:

(7 minut)

- **Integracja - rady na odpady** – *metoda aktywizująca kula śniegowa*.
- zadanie i objaśnienie pracy domowej
- a) wykonanie **znaku recyklingu**- *modelowanie*.
- b) **przeprowadzenie doświadczenia** i wyciągnięcie wniosków – *nauczanie laboratoryjne*.
- c) Redagowanie **Kodeks Przetwarzania Odpadów w Naszej Szkole**.
- d) wykonanie zadania 4 z karty pracy – *kształtowanie umiejętności rozwiązywania zadań do nowej formuły egzaminacyjnej*.

W zależności od tempa pracy uczniów można zakres treści rozłożyć na dwie jednostki lekcyjne.

STRUKTURA LEKCJI

Ogniwa lekcji	Czynności		Środki	Metody i formy	Zapis	Kształtowane kompetencje ucznia	
	Ucznia						Nauczyciela
	Docelowe	Pośrednie					
1	2	3	4	5	6	7	8
Czynności organizacyjno-porządkowe Powtórzenie wiadomości-nawiązanie do nowych treści lekcji Podanie tematu lekcji Opracowanie nowego materiału Definicja pojęcia odpad.	Podaje przykłady zagrożeń wynikających z pogarszania stanu środowiska. Definiuje pojęcie odpad.	Uczniowie udzielają odpowiedzi. Podaje przykłady odpadów.	Sprawdza obecność uczniów na lekcji. Organizuje pracę w grupach. Zadaje pytania: 1. Proszę o podanie przykładów wpływających niekorzystnie na środowisko. Podaje temat lekcji, uświadamia uczniom cele lekcji i motywuje do pracy. Zadaje pytania: Co to jest odpad? Podajcie przykłady różnych odpadów. Objasnia prace z zadaniem nr1 z karty pracy.	Wycinki z gazet obrazujące niekorzystny wpływ na środowisko lub ilustracje z Internetu. Puszki aluminiowe, stare gazety, butelki plastikowe, ogryzki, baterie, żarówki, leki, paragony. Karta pracy – zadanie nr 1. Karta pracy – zadanie nr 2.	Pogadanka. Obserwacja. Pogadanka. Burza mózgów.	Zapisują temat. Uczniowie rozwiązują zadanie nr 1 i 2 z karty pracy.	

Ogniwa lekcji	Czynności		Środki	Metody i formy	Zapis	Kształtowane kompetencje ucznia	
	Ucznia						nauczyciela
	Docelowe	Pośrednie					
1	2	3	4	5	6	7	8
Surowiec wtórny	Definiuje pojęcie surowiec wtórny.	Podaje przykłady surowców wtórnych.	Zadaje pytania: Co to jest surowiec wtórny? Podajcie przykłady surowców wtórnych z zadania nr 2 z karty pracy. Zadaje pytania: Jak nazywa się przetwarzanie surowców wtórnych? Objaśnia uczniom pracę w grupach.	Podręcznik do biologii Puls życia 3 str. 158.	Pogadanka.		Odnoszenie do praktyki zdobytej wiedzy.
Recykling	Definiuje pojęcie recykling.			Arkusze papieru i mazaki.	Praca z podręcznikiem.		Poszukiwanie, porządkowanie i wykorzystanie informacji z różnych źródeł.
Usuwanie odpadów	Omawia sposoby przetwarzania odpadów.	Podaje przykłady przetwarzania odpadów. Przedstawiają swoją pracę na forum klasy. Wykonują zadanie 3 z karty pracy.	Uczniowie mają podać swoje pomysły przetwarzania odpadów w formie meta planu. Nauczyciel podsumowując pracę uczniów w grupie kładzie szczególny nacisk na takie sposoby przetwarzania odpadów jak: recykling, spalanie, wysypisko, kompostowanie, utylizacja.	Karta pracy – zadanie nr 2.	Praca w grupach jednym frontem.	Zapis na arkuszu papieru.	Efektywne współdziałanie w zespole i pracy w grupie.
					Pogadanka. Wykład.	Uczniowie rozwiązują zadanie nr 3 z karty pracy.	

Ogniwa lekcji	Czynności			Środki	Metody i techniki	Zapis	Kształtowane kompetencje ucznia
	Ucznia		Nauczyciela				
	Docelowe	Pośrednie					
1	2	3	4	5	6	7	8
Dziki wysypiska śmieci.	Dowodzi, że dziki wysypiska śmieci mają wpływ na stan gleby, wody i powietrza.	Wykonuje doświadczenie	Nauczyciel objaśnia w jaki sposób uczniowie mają wykonać doświadczenie (na chusteczce higienicznej mazakiem nanosimy kilka kropek, chusteczkę zraszamy wodą). Uczniowie uzasadniają hipotezę: Dziki wysypiska śmieci mają niekorzystny wpływ na środowisko.	Chusteczka, mazak, woda.	Nauczanie laboratoryjne.	Zapisują na tablicy.	Odnoszenie do praktyki zdobytej wiedzy
Skutki składowania odpadów.	Omawia skutki składowania odpadów.	Podają przykłady niekorzystnego wpływu dzikich wysypisk i wysypisk na środowisko.			Nauczanie problemowe - elementy.		
Odpady komunalne, przemysłowe i niebezpieczne.		Podają przykłady odpadów komunalnych, przemysłowych, niebezpiecznych.	Nauczyciel wyjaśnia terminy odpady komunalne, przemysłowe i niebezpieczne.		Uczniowie wykonują zadanie 5 str. 76 z zeszytu ćwiczeń Biologia Puls Życia klasa 3.		

Ogniwa lekcji	Czynności		Nauczyciela	Środki	Metody i techniki	Zapis	Kształtowane kompetencje ucznia
	Ucznia						
	Docelowe	Pośrednie					
1	2	3	4	5	6	7	8
Biodegradacja	Wyjaśniają termin biodegradacja.	Uczniowie wyszukują w podręczniku biologia Puls Życia 3 określenia pojęcia biodegradacja .	Objaśnia i koryguje wypowiedzi uczniów.	Podręcznik Biologia Puls Życia 3.	Praca z podręcznikiem.		
Integracja - rady na odpady.	Wskazują sposoby ograniczenia ilości odpadów	Uczniowie metodą kuli śniegowej podają przykłady zmniejszenia ilości śmieci na wysypiskach .			Metoda aktywizująca kula śniegowa.	Zapisują na tablicy pomysły.	Odnoszenie do praktyki zdobytej wiedzy.
Praca domowa	Znają znaki ekologiczne.	Uczniowie wykonują doświadczenie z zeszytu ćwiczeń Biologia Puls Życie 3 ze strony 77 pod hasłem- Jak szybko rozkładają się odpady naturalne?	Objaśnia pracę domową.	Dowolne materiały do wykonania znaku recyklingu.	Modelowanie.		
Znaki ekologiczne			Zapoznaje uczniów z instrukcją doświadczenia , która znajduje się Zeszycie Ćwiczeń Puls Życia Biologia 3	Zeszyt Ćwiczeń Puls Życia Biologia 3.	Nauczanie laboratoryjne.	Wnioski notują w zeszycie ćwiczeń.	
Doświadczenie	Doświadczają w jak szybko rozkładają się odpady naturalne.				Dywanik pomysłów.	Zapisują Kodeks na kolorowej kartce.	
Kodeks Przetwarzania Odpadów w Naszej Szkole.		Tworzą Kodeks Przetwarzania Odpadów w Naszej Szkole .					
		Wykonują zadanie 4 z Karty pracy		Karta pracy zadanie 4.			

Karta pracy

Zad1.

Małgorzata i Mateusz posegregowali śmieci, które zgromadziły się w ich domach w ciągu jednego dnia. Kto zrobił to prawidłowo? (1 p.)

	szkło	metal	papier	plastik	odpadki organiczne
Małgorzata	E K	B G	A I	C H	D F
Mateusz	D H	C E	A F	K I	B G

Odpady w domu Małgorzaty

- A. kolorowy papier
- B. puszka po konserwie
- C. kubek po jogurcie
- D. obierki warzyw
- E. rozbita szklanka
- F. resztki kolacji
- G. folia aluminiowa po czekoladkach
- H. woreczki foliowe
- I. niepotrzebne kserokopie
- K. słoik po dżemie

Odpady w domu Mateusza

- A. stara gazeta
- B. ogryzki z owoców
- C. puszka po napoju
- D. rozbita szklana filiżanka
- E. jednorazowe sztucce
- F. opakowanie tekturowe
- G. resztki obiadu
- H. słoik po dżemie
- I. folia aluminiowa
- K. woreczki foliowe

Zad.2

Poniżej przedstawiono przykłady odpadów pochodzących z gospodarstw domowych. Zaznacz te z nich, które możemy zakwalifikować jako surowce wtórne. (1 p.)

- reszki jedzenia
- gazety i kartony
- szklane butelki
- zużyte baterie
- puszki po napojach
- przeterminowane lekarstwa
- plastikowe butelki

Zad.3

Przyporządkuj pojęciom odpowiednie wyjaśnienia. (3 p.)

A. Biodegradacja	☒	1. Proces naturalnego rozkładu odpadów przez mikroorganizmy żyjące w glebie i wodzie.
B. Rekultywacja	☒	2. Przetwarzanie odpadów na nowe produkty.
C. Recykling	☒	3. Uprawa jednego gatunku roślin przez kilka lat z rzędu w tym samym miejscu.
	☒	4. Przywracanie obszarom, które uległy dewastacji, ich pierwotnego charakteru.

Zad. 4

Uszereguj odpady w kolejności od najkrótszego do najdłuższego czasu biodegradacji i wybierz prawidłową odpowiedź. (1 p.)

1. szklana butelka
2. aluminiowa puszka
3. karton
4. obierki jabłka

- 4, 3, 1, 2
- 4, 2, 3, 1
- 4, 2, 1, 3
- 4, 3, 2, 1